

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

ЮНІНА Ольга Євгенівна

УДК [37.091.212:37.013(477) „192/193”](043.3)

**НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
ШКОЛАХ США ТА УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ**

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

01 – Освіта / Педагогіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Старобільськ – 2020

Дисертацією є кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Роботу виконано в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Старобільськ), Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Ваховський Леонід Цезаревич,
Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», проректор з науково-педагогічної роботи.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Бельмаз Ярослава Миколаївна,
КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія Харківської обласної ради», завідувач кафедри іноземної філології;

кандидат педагогічних наук, доцент
Ремізанцева Катерина Олександрівна,
Військовий інститут танкових військ Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін.

Захист відбудеться 16 грудня 2020 р. о 13.30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 29.053.03 ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» за адресою: 92700, Луганська обл., м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1, ауд. 306.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (92703, м. Старобільськ, пл. Гоголя, 1).

Автореферат розіслано «16» листопада 2020 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Мордовцева Н.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. На сучасному етапі в Україні відбуваються значні економічні й соціально-політичні перетворення, радикальні реформи у сфері освіти, спостерігаються нові тенденції в розвитку педагогічної науки. Означені трансформації передбачені основними положеннями, викладеними в Законі України «Про освіту» (2017), Законі України «Про повну загальну середню освіту» (2020), Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013), Концепції Нової української школи, в яких йдеться й про важливість вивчення іноземних мов. Зокрема в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року зазначено, що оновлення системи мовної освіти повинне забезпечити обов'язкове оволодіння державною мовою, можливість опановувати рідну та іноземні мови.

Зростання інтересу до вивчення іноземних мов є результатом розвитку зв'язків України з іншими державами, зокрема з США. Володіння іноземними мовами надає можливість осмислити історичні та культурні особливості й традиції інших країн, відновити їх спадкоємність та з'ясувати спільне й відмінне, що властиве кожній національній культурі. Досвід останнього десятиріччя свідчить, що Україна та США співпрацюють все тісніше в різних напрямках, особливо в галузі освіти. У зв'язку з цим з'явилась можливість і потреба проведення порівняльного аналізу навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах обох країн, що може стати важливим орієнтиром і джерелом корегування державної політики в галузі іншомовної освіти.

Теоретичні аспекти навчання іноземних мов репрезентовано у працях таких учених, як Н. Базиляк, І. Білецька, С. Ніколаєва, Н. Теличко, М. Шутова та ін. У дослідженнях Д. Джалалова, А. Климентенко, Г. Рогової розглянуто питання змісту навчання іноземних мов у середній школі. Проблеми розвитку зарубіжних методик навчання іноземних мов присвятили свої праці Г. Ведель, К. Ганшина, І. Рахманов, В. Раушенбах, Л. Щерба та ін. Питання, пов'язані з практичним опануванням іноземної мови, досліджували В. Аракін, І. Бім, Н. Гальскова, І. Грузинська, А. Любарська, Н. Мамуна, О. Миролюбов, О. Москальська, Ю. Пассов, О. Соловова, В. Цетлін та ін.

Теоретичні, дидактичні й методичні засади навчання іноземних мов у школах України відображено в дисертаційних роботах і монографіях Н. Басай, Н. Джави, О. Казачінер, І. Костікової, Т. Полонської, В. Редька, М. Сідун, Ю. Федусенко, Т. Яблонської та ін.

Тенденції розвитку раннього навчання іноземних мов у початковій школі США розкрито в дисертаційних роботах, монографіях, статтях Л. Барало, Л. Березенської, Ю. Березюка, О. Бігич, В. Смелянської, І. Самойлюкевича, М. Поллеми (M. Pollema), Е. Рафферті (E. Rafferty), Г. Куртана (H. Curtain), К. Дальберг (C. Dahlberg) та ін.

Педагогічні умови, цільовий компонент, зміст, розвиток педагогічних технологій навчання іноземних мов учнів старших класів, тенденції конструювання змісту підручників з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів України проаналізовано у наукових працях Я. Андрєвої, Р. Мартинової, О. Нечипорук, О. Пасічника, В. Редька, Ю. Федоренко.

Значний інтерес у межах обраної проблеми становлять публікації американських та англійських учених, в яких розглядалися теоретичні концепції навчання іноземних мов (Л. Бахман (L. Bachman), Р. Ладо (R. Lado), Дж. Міллер (G. Miller), Г. Пальмер (H. Palmer), Г. Світ (H. Sweet)), сучасні педагогічні технології навчання (Г. Браун (G. Brown), Ч. Брумфіт (Ch. Brumfit), С. Грін (S. Green), Р. Картер (R. Carter), Д. Ларсен-Фріман (D. Larsen-Freeman), Б. Мелвін (B. Melvin)), питання організації освітнього процесу, форм і методів навчання (В. Беннет (W. Bennet), Р. Елліс (R. Ellis), Дж. Кларк (J. Clark)).

Аналіз вітчизняних та зарубіжних досліджень засвідчив, що науковці розглянули широкий спектр теоретичних і практичних проблем навчання іноземних мов у загальноосвітній школі. Однак порівняльному аналізу навчання іноземних мов школярів в Україні та США не було присвячено окремого наукового дослідження.

Таким чином, актуальність проблеми, що викликана необхідністю вдосконалення іншомовної освіти в Україні в нових соціально-політичних та економічних умовах з урахуванням досвіду США та відсутність спеціальних досліджень, присвячених вивченню та порівняльному аналізу досвіду навчання іноземних мов українських та американських школярів, зумовили вибір теми дисертаційної роботи **«Навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України: порівняльний аналіз»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах комплексної науково-дослідної теми «Вітчизняна і зарубіжна педагогічна спадщина (друга половина ХІХ – початок ХХІ століття)» (реєстраційний номер 0106U013193), що розробляється в ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Тему затверджено на засіданні Вченої ради ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол № 3 від 25.10.2013 р.)

Об'єкт дослідження – процес навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах Сполучених Штатів Америки та України.

Предмет дослідження – теоретичні концепції, зміст, форми, методи та технології навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах Сполучених Штатів Америки та України.

Мега дослідження – на основі порівняльного аналізу визначити спільне й відмінне у концептуальному забезпеченні та практиці навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України, окреслити перспективи використання американського досвіду у вітчизняній іншомовній освіті.

Завдання дослідження:

1. Визначити вплив соціально-історичного контексту на розвиток іншомовної освіти в США та Україні.

2. Розкрити сутність сучасних концепцій навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України.

3. Виявити особливості використання компетентнісного підходу як основи процесу навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України.

4. З'ясувати підходи до забезпечення ефективності навчання іноземних мов у США та Україні.

5. На основі порівняльного аналізу виявити спільне й відмінне в змісті, формах, методах та технологіях навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України.

6. Окреслити перспективи впровадження американського досвіду навчання іноземних мов для підвищення ефективності іншомовної освіти у загальноосвітніх школах України.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять теорія наукового пізнання, філософські положення про діалектичну єдність думки та мовної форми, методологічні принципи цілісності, об'єктивності, науковості, методологічні вимоги до порівняльно-педагогічних досліджень (Л. Ваховський, Б. Вульфсон, М. Лещенко, О. Локшина, З. Малькова, О. Матвієнко, М. Нікандров, Л. Пуховська, А. Сбруєва, О. Сухомлинська та ін.), положення теорії іншомовної мовленнєвої діяльності (Г. Ведель, І. Зимня, О. Гарнопольський, Л. Келлі (L. Kelly), С. Крашен (S. Krashen), Дж. Куммінс (J. Cummins), Ф. Майлз (F. Myles), Р. Мітчелл (R. Mitchell), концепції змісту освіти (Ю. Бабанський, С. Гончаренко, В. Краєвський, В. Ледньов, І. Лернер, М. Скаткін, М. Фіцула) та концепції змісту навчання іноземних мов (Р. Мартинова, С. Ніколаєва, Т. Полонська, В. Редько, Н. Теличко), питання компетентнісного підходу у навчанні іноземних мов (Д. Іванов, К. Митрофанов, О. Соколова, Т. Полонська; Дж. Боуден (J. Bowden), Р. Докінг (R. Docking), У. Гріффіт (W. Griffith), М. Марчелліно

(М. Marcellino) та ін.), ідеї щодо вдосконалення іншомовної освіти, представлені в Законах України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції Нової української школи, Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти.

Методи дослідження визначені специфікою дисертаційної роботи, яка зумовила використання *загальнонаукових методів* (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, систематизація, класифікація) для виявлення сутності концепцій навчання іноземних мов, особливостей застосування компетентнісного підходу в іншомовній освіті; *спеціальних* (конструктивно-генетичний, порівняльно-зіставний, прогностичний аналіз) для вивчення історичної динаміки досліджуваного явища, узагальнення практичного досвіду викладання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України, виявлення спільного й відмінного в змісті, формах, методах, технологіях іншомовної освіти двох країн, визначення перспектив творчого застосування американського досвіду у вітчизняних закладах освіти.

Джерельна база дослідження складається з різноманітних за характером та змістом джерел:

- офіційні документи України: Національна доктрина розвитку освіти, Концепція «Нова українська школа», методичні рекомендації Міністерства освіти і науки України «Про вивчення іноземних мов», типові навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов; наказ МОН № 208 від 27.02.2018 року «Про організацію та проведення підготовки вчителів іноземних мов, які навчатимуть учнів перших класів у 2018/2019 навчальному році, закладами післядипломної педагогічної освіти до викладання іноземних мов (англійської, німецької та французької) відповідно», лист Міністерства освіти і науки України «Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2019/2020 навчальному році» від 01.07.2019 №1/11-5966, наказ Міністерства від 07.08.2015 № 855 «Про внесення змін до навчальних планів закладів загальної середньої освіти»;

- офіційні документи США: директиви та нормативні акти Департаменту освіти США й урядів штатів, доповіді національних комісій США про стан і тенденції розвитку іншомовної освіти, статистичні дані;

- наукова й методична література (монографії, дисертації американських та українських учених, присвячені питанням історії, теорії, практики навчання іноземних мов у США та Україні, підручники, посібники, методичні рекомендації) з фондів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, обласних наукових бібліотек, бібліотек закладів вищої

освіти України, бібліотеки Конгресу США, Нью-Йоркської публічної бібліотеки;

– матеріали періодичних видань, зокрема науково-методичних журналів «Наукові записки Національного університету «Острозька академія», «Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка», «Теоретичні питання культури, освіти та виховання», «Освітологічний дискурс», «Іноземна філологія», «Іноземні мови в навчальних закладах», «Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка», «Шлях освіти», «Науковий вісник Ужгородського університету», «Початкова школа», «Педагогіка і психологія», «Проблеми сучасного підручника», «The Modern Language Journal», «System», «Foreign Language Annals», «Language Learning», «The Annals of the American Academy of Political & Social Science», «Journal of the History of Ideas», «Applied Linguistics», «Studies in Second Language Acquisition», «Official Journal of the European Union», «Canadian Journal of Applied Linguistics», «Liberal Education», «Profession», «MEXTESOL Journal», «Educational Leadership», «Psychological Bulletin» тощо.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що на основі порівняльного аналізу *вперше*: розкрито особливості впливу соціально-історичного контексту на розвиток іноземної освіти в США та Україні; виявлено спільне й відмінне в концептуальному забезпеченні навчання іноземних мов, застосуванні компетентнісного підходу до навчання в американських та українських загальноосвітніх школах; обґрунтовано позиції американських і українських фахівців щодо чинників, які зумовлюють ефективність навчання іноземних мов; визначено зіставні риси у формуванні змісту, відбору форм, методів та технологій навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України; окреслено перспективи впровадження американського досвіду у вітчизняній практиці іноземної освіти;

набули подальшого розвитку наукові уявлення про соціально-історичні передумови розвитку навчання іноземних мов у системах шкільної освіти США та України, сутнісні характеристики компетентнісного навчання іноземних мов.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати та висновки можуть бути використані для підвищення ефективності процесу навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах України, у процесі викладання лекційних курсів, проведення семінарських та практичних занять з педагогіки, порівняльної педагогіки, методики навчання іноземних мов для студентів педагогічних навчальних закладів різних рівнів акредитації, під час створення посібників та підручників з

педагогічних дисциплін та методики навчання іноземних мов, у науково-дослідній роботі студентів, магістрантів, у системі післядипломної педагогічної освіти й самоосвіти, для подальших досліджень у галузі порівняльної педагогіки.

Апробація результатів дослідження здійснювалась у формі звітів на засіданнях кафедри педагогіки ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», виступів на науково-практичних конференціях різних рівнів – *міжнародних*: «Scientific Youth: Education and Science» (Луганськ, 2013), «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії» (Переяслав-Хмельницький, 2015), «Сучасна філологія: актуальні наукові проблеми та шляхи вирішення» (Одеса, 2016), «Сучасний рух науки» (Дніпро, 2019), «Перспективи розвитку наукових досліджень у контексті глобалізаційних змін: освіта, політика, економіка, міжкультурна комунікація» (Северодонецьк, 2019) «Сучасні технології в науці та освіті» (Северодонецьк, 2020); *всукраїнських*: «Перший крок у науку» (Луганськ, 2012) «Національно-патріотичне виховання дітей і молоді в контексті ствердження суб'єктності української держави» (Старобільськ, 2015), «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку» (Переяслав-Хмельницький, 2017).

Публікації. Результати дисертаційної праці висвітлено у 19 одноосібних публікаціях, із них 6 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у виданні, яке індексується в міжнародній наукометричній базі Index Scopus, 12 статей у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Структура дослідження. Дисертація має вступ, два розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел (311 найменувань), 9 додатків на 20 сторінках. Загальний обсяг роботи становить 265 сторінок, з них основного тексту – 211 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження, висвітлено його теоретико-методологічну основу, схарактеризовано методи, джерельну базу, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, подано відомості про апробацію результатів дослідження, публікації, структуру та обсяг дисертаційної роботи.

У **першому розділі** – «Теоретико-методологічні основи навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України» – висвітлено вплив соціально-історичного контексту на розвиток іншомовної освіти в США та України, розкрито сутність сучасних концепцій навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України, виявлено

особливості використання компетентнісного підходу як основи процесу навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України та здійснено порівняльний аналіз вищезазначених процесів.

Історико-педагогічний вимір проблеми мовної підготовки школярів представлено у наукових розвідках багатьох американських дослідників. Стан викладання деяких іноземних мов у США в різні історичні періоди розглядали І. Пуфал (I. Pufahl), Н. Роудз (N. Rhodes), Дж. Чайлдерс (J. Childers), проблему розроблення курикулуму – Б. Блум (B. Bloom), Н. Гронлунд (N. Gronlund), Дж. Келлер (J. Keller), створення навчальних програм мовних курсів – К. Брумфіт (Ch. Brumfit), Д. Ньюнан (D. Nunan) та Д. Уілкінз (D. Wilkins).

Аналіз соціально-історичного контексту досліджуваної проблеми засвідчив, що у США навчання іноземних мов почалось з опанування латинської мови. Латинська школа в Бостоні, яка була заснована в 1635 році, стала першою державною школою і найстарішою чинною школою в США, складниками шкільної програми якої стали англійська, грецька мови та латинська граматики.

У середині XIX ст. в багатьох школах великих міст було запроваджено викладання німецької мови, але грецька та латинська мови залишилися домінувальними. У XIX ст. найбільш поширеними мовами в США були французька, німецька та іспанська. Того самого часу американець німецького походження М. Берліц (M. Berlitz) розробив методіку навчання іноземних мов, сутність якої полягає у винятковому вживанні іноземної мови і прямому поєднанні думки з висловами цієї мовою без посередництва рідної.

На початку XX ст. навчання іноземних мов, як правило, розглядалося як засіб підтримки вивчення літератури та образотворчого мистецтва, найбільш поширеним методом навчання став граматично-перекладний метод.

Узагальнення джерел з історії навчання іноземних мов (І. Пуфал, Н. Роудз, Дж. Чайлдерс та ін.) засвідчує, що в США інтерес до вивчення іноземних мов активно зростає з середини XX ст. У цей час був розроблений метод прискореного навчання іноземних мов («армійський»), основна мета якого – навчити спілкуватися і розуміти усну іноземну мову в стислі терміни (6-8 міс.). Ідеї армійського методу згодом були відображені в *концепції аудіолінгвального методу* Ч. Фріза та Р. Ладо (кінець 50-х – початок 60-х рр.), що утверджувала пріоритет усного мовлення над письмовим, домінування в навчальному процесі тренувальних вправ типу «дрілл» (drill – вправа, тренування) для формування мовленнєвих навичок.

Найбільшого поширення в США у другій половині XX ст. набув *комунікативний метод* навчання іноземних мов, мета якого – розвинути в

учня вправність різнобічно й активно володіти іноземною мовою. Провідну роль в комунікативних методиках відведено ігровим технологіям (Дж. Ашер (J. Asher) та ін.). Комунікативна компетентність розглядалась як провідне поняття у навчанні іноземної мови (М. Кенел (M. Canale), М. Свейн (M. Swain) та ін.), пов'язувалася із практичною потребою у спілкуванні на міжнародному рівні (Дж. Трім (J. Trim) та ін.).

Посилення уваги до іношомовної освіти у школах США на початку ХХІ ст. зумовлено загальними процесами глобалізації, численними реформами у галузі економіки, інтеграційними процесами в культурі та освіті.

За результатами аналізу історико-педагогічного аспекту навчання іноземних мов у системі шкільної освіти України (О. Вишневський, Л. Гриневич, Г. Гринюк, О. Максименко, О. Мисечко, О. Першукова, О. Петрашук, В. Плахотник, В. Редько, А. Сбруєва, М. Чорна, О. Шерстюк) визначено, що, *по-перше*, викладання іноземних мов у школах на українських землях має давні традиції та глибокі історичні корені, *по-друге*, володіння будь-якою іноземною мовою було досить популярним явищем ще в дохристиянські часи, *по-третє*, Україна має більш давню історію навчання дітей іноземних мов у межах шкільної освіти, ніж США й відмінну сукупність історичних чинників, що впливали на становлення й розвиток шкільної освіти й навчання іноземних мов.

Навчання іноземних мов у вітчизняних школах до ХVІІІ ст. було орієнтовано на вивчення латинської, грецької мов, у ХІХ ст. – латинської, німецької, французької, польської та англійської мов. Основні принципи у викладанні іноземних мов наприкінці ХІХ ст.: провідна роль мовлення; значущість навчального тексту; підпорядкованість граматики мовленню; використання «рідної мови» лише для пояснень. У 20-30-х роках ХХ ст. особливу увагу було приділено вивченню німецької мови. Англійська мова набуває поширення як мова міжнародного спілкування після Другої світової війни. Головною метою вивчення іноземної мови у 50-х рр. ХХ ст. було передусім уміння читати й перекладати іноземний текст, з початку 60-х рр. ХХ ст. – опанування всіх видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, аудіювання та письмо). На початку ХХІ ст. в школах України запроваджено вивчення іноземних мов учнями початкової школи, що відповідало загальним напрямам розвитку країни як європейської держави, науковим розвідкам про важливість раннього вивчення іноземної мови (О. Беляєв, В. Плахотник, В. Редько та ін.).

Порівняльний аналіз соціально-історичного контексту розвитку іношомовної освіти в США та Україні дає підстави зробити низку висновків. В Україні, починаючи з Х ст., організація навчання була підпорядкована інтересам та потребам державної влади та церкви й мала переважно релігійний характер. У США формування шкільної освіти й

навчання іноземних мов зумовлювалось особливостями колонізації й мало не лише культурно-релігійне значення, а й було умовою зближення й співробітництва народів, що населяли країну. У XVII – XIX ст. спостерігались схожі тенденції розвитку іншомовної освіти у школах США та України: вивчення класичних мов за схожою методикою; поступове запровадження у шкільну практику вивчення «нових» (західноєвропейських) мов й поступове витіснення «мертвих мов» (латинської та грецької) зі шкільного навчання. Відмінності виявляються у першій половині XX ст., коли в США спостерігалось недооцінювання значення навчання іноземних мов. З проголошенням незалежності України відбулося зближення концептуальних підходів до іншомовної освіти в США та Україні й з'явилися сприятливі умови для творчого використання американського досвіду навчання іноземних мов у вітчизняних школах.

Узагальнення концептуальних засад іншомовної освіти в США засвідчує чітку тенденцію щодо адаптації теорії та практики навчання іноземних мов до умов мінливого світу: від практичної спрямованості методики М. Берліца (XIX ст.), розгляду іноземної мови як засобу підтримки вивчення літератури та образотворчого мистецтва (початок XX ст.) та концепції «нативності» (знання мови від народження та вивчення її під час участі в соціальних процесах конкретної громади) (перша половина XX ст.) до концепції аудіолінгвального методу Ч. Фріза та Р. Ладо (кінець 50-х рр. XX ст.) і комунікативного методу навчання іноземних мов (друга половина XX ст.) та орієнтації на міжкультурну компетентність на сучасному етапі. Сучасна теорія та практика іншомовної освіти в США ґрунтується на таких концепціях навчання іноземних мов: універсальна граматики (Universal Grammar); автономна індукція (Autonomous Induction); асоціативно-когнітивний CREED (Construction-based, Rational, Exemplar-driven, Emergent, and Dialectic); набуття навичок (Skill Acquisition); вхідні процеси (Input Processing); технологічність (Processability); концептуально зорієнтований підхід (Concept-Oriented Approach); структура взаємодії (Interactionist theory) та соціокультурна теорія (Sociocultural theory) Л. Виготського. Важливим напрямом розглядається навчання іноземної мови в контексті розвитку міжкультурної компетентності (Р. Шульц (R. Schulz), К. Шапелль (C. Chapelle) та ін.).

Згідно з «Концепцією навчання іноземних мов у середній загальноосвітній школі» в Україні іноземна мова розглядається не лише як засіб міжкультурного спілкування, а й як особливий інструмент розуміння культури країни, мова якої вивчається, пропаганди власної культури, що сприяє духовному зростанню учнів та підвищує рівень іншомовної освіти. Принципи навчання іноземних мов базуються на «Загальноєвропейських

рекомендаціях із мовної освіти». Сучасні концепції навчання іноземних мов в Україні враховують досягнення зарубіжної теорії та практики іншомовної освіти, ґрунтуються на засадах комунікативного навчання іноземних мов (Ю. Пассов), загальнодидактичних концепціях розвивального, виховного, проблемного, особистісно зорієнтованого навчання.

Зіставлення наукових підходів до визначення теоретичних засад іншомовної освіти в США та Україні дозволило виокремити спільні риси в концептуальному забезпеченні іншомовної освіти школярів – зумовленість змісту й технологій навчання іноземних мов соціокультурними чинниками (глобалізація, потреби міжкультурного спілкування, відповідність міжнародним стандартам, державна освітня політика тощо); тенденція до систематичного оновлення й трансформацій змісту й технологій навчання. Виявлено й суттєві відмінності в означеному аспекті: розробка теоретичних засад навчання іноземних мов як пріоритетного завдання, наявність значної кількості різних концепцій іншомовної освіти в США й недооцінювання концептуального забезпечення іншомовної освіти в Україні, прагнення до запозичення теоретичних здобутків зарубіжних, у тому числі й американських колег; зумовленість змісту концепцій навчання іноземних мов особливостями процесу засвоєння мов, лінгвістичним, психологічним та соціологічним поглядами на пізнання мови в США та вдосконалення наявних концептуальних положень, розробка концепцій іншомовної освіти в контексті загальних концепцій навчання в Україні.

Основою процесу навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України є *компетентнісний підхід*, що проголошує орієнтацію на практичні результати навчання, розвиток навичок комунікації. Навчання мови на основі компетенцій вимагає, щоб мова була пов'язана із соціальним контекстом та, відповідно, учні могли продемонструвати, що вони можуть використовувати мову для ефективного спілкування (Р. Докінг (R. Docking), Дж. Паул (G. Paul) та ін.).

Спільне в іншомовній компетентнісній освіті в США і в Україні виявляється, перш за все, на теоретичному рівні: спільною є позиція американських і українських учених щодо сутності компетентнісного підходу, особливостей використання його потенціалу в навчанні іноземних мов; загальним є усвідомлення зміни ролі як учителя, так і учня в навчальному процесі при застосуванні компетентнісного підходу.

Виявлено певні відмінності в застосуванні компетентнісного підходу до навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України. По-перше, компетентнісне навчання іноземної мови в США орієнтується не на процес, а на результат. Його мета полягає в формуванні та розвитку комунікативної компетентності школярів, навичок ефективного

спілкування. По-друге, в США впровадження компетентнісного підходу до вивчення іноземних мов зумовлювалося переважно внутрішніми чинниками (забезпечення національної безпеки, потреби міжнародної діяльності), а в Україні – передусім, вивченням та запозиченням досвіду розвинених країн світу, зокрема й США. По-третє, у дослідженнях американських учених провідною є проблема результативності компетентнісного підходу, розроблення процедури оцінювання навчальних досягнень учнів. Вітчизняні ж фахівці приділяють недостатню увагу цим питанням.

У другому розділі – «Практичний досвід навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України» – схарактеризовано підходи до забезпечення ефективності навчання іноземних мов у США та Україні, на основі порівняльного аналізу виявлено спільне та відмінне в змісті, сучасних формах, методах та технологіях навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах України та США, визначено перспективи використання американського досвіду навчання іноземних мов для підвищення ефективності іншомовної освіти у загальноосвітніх школах України.

З урахуванням методології педагогічної компаративістики (Л. Ваховський, М. Лещенко, О. Локшина, Л. Пуховська, А. Сбруєва та ін.), теоретико-методичних засад іншомовної освіти визначено такі *напрями порівняльного аналізу* практичного досвіду навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України: ефективність іншомовної освіти; зміст навчання іноземних мов; форми, методи та технології іншомовного навчання.

Ефективність іншомовної освіти в США та Україні визначається за такими критеріями: критерії рівня підготовки вчителя іноземної мови (мотиваційний, когнітивний та організаційно-процесуальний); критерії відбору методів (інтерактивність, діяльнісний характер, спрямованість на підтримку індивідуального розвитку, вибору змісту, способу навчання, діалогічність, перенесення акценту з запам'ятовування інформації на вивчення дійсності); критерії вибору організаційних форм (специфіка змісту навчального матеріалу та рівень підготовленості учнів).

Ефективне навчання іноземних мов учнів загальноосвітніх шкіл в США розглядається як зрозуміле і цікаве викладання, що надає школярам граматичні (синтаксичні та морфологічні), лексичні, фонологічні, прагматичні, соціокультурні знання та інтерактивну практику, необхідну для успішного спілкування мовою, що вивчається. Провідними педагогічними умовами, що визначають ефективність освітнього процесу є вмотивованість і активність учня. З'ясовано, що ефективне навчання іноземних мов у вітчизняній науковій літературі розглядається як таке, що стосується двох компонентів: рівня

підготовки вчителя іноземних мов та методів і форм навчання, які застосовуються (О. Бігич, С. Будаєв, М. Кабанова, О. Тарнопольський та ін.).

За результатами порівняльного аналізу критеріїв ефективності навчання іноземних мов в США та Україні визначено, що спільною є позиція американських і українських учених стосовно чинників, що зумовлюють ефективність навчання – вчителі іноземної мови та методи навчання. Українські вчені (О. Казачінер, І. Костікова та ін.) на відміну від американських колег вважають, що ефективність навчання учнів іноземної мови залежить не лише від методу, а й від форми організації навчання, під якою розуміється дидактична категорія, що характеризує зовнішній бік способу організації навчального заняття.

За результатами порівняльного аналізу *змісту навчання іноземних мов* в американських та українських школах з'ясовано, що зміст іншомовної освіти в загальноосвітніх школах США визначається в освітніх стандартах з іноземної мови, методичних рекомендаціях з розробки курикулуму та безпосередньо в курикулумах (навчальних програмах) з іноземних мов, поурочних планах, підручниках з іноземних мов. Філософія освітніх стандартів у галузі вивчення іноземних мов у США (Standards for Foreign Language Learning in the 21st Century) ґрунтується на положенні, що вивчення іноземних мов і культур повинно стати основою навчальних програм, оскільки мови й комунікація є основою людського досвіду. Не зважаючи на різноманіття стандартів, навчальних програм у штатах, округах, навчальних закладах різних рівнів, вони відображають такі взаємопов'язані галузі, як комунікація, культура, зв'язки, порівняння та спільноти (5C – communication, cultures, connections, comparisons, communities) та їх об'єднують загальні цільові орієнтири: навчити спілкуванню іноземною мовою та забезпечити знання і розуміння інших культур.

В Україні зміст іншомовної освіти в загальноосвітніх школах визначається низкою нормативних документів: Державним стандартом загальної середньої освіти, базовим навчальним планом, який є складником стандарту, типовими освітніми програмами, типовими навчальними планами.

Американські й українські фахівці та організатори шкільної освіти одностайні в розумінні того, що досягнення високого рівня володіння іноземною мовою неможливе без фундаментальної мовної підготовки у школі. У навчальних програмах з іноземних мов обох країн окреслено основні теми для вивчення, які є подібними, визначено компетентності, якими повинні опанувати учні на кожному рівні загальної освіти.

Порівняльний аналіз *форм, методів та технологій іншомовного навчання* в американських та українських школах зумовив висновки про те, що в загальноосвітніх школах США, по-перше, використовуються фронтальні, групові, парні та індивідуальні форми навчання, які

дозволяють вирішувати різні дидактичні завдання, по-друге, використовується значна кількість методів навчання іноземних мов, які традиційно поділяють на перекладні та безперекладні (прямі), по-третє, на сучасному етапі в США все більшого поширення набувають змішані методи навчання іноземної мови, де комбінуються традиційні та інноваційні методи. Особливий акцент у технологічному забезпеченні іншомовної освіти зроблено на використанні інформаційно-комунікативних технологій. У сучасній українській школі на уроках іноземної мови використовуються як традиційні (комунікативний, аудіовізуальний, аудіолінгвальний), так й інноваційні (сценарне навчання, симуляція, «карусель», «мовний портфель») методи та технології навчання.

Порівняльний аналіз форм, методів та технологій навчання іноземних мов дозволяє стверджувати, що в США та Україні вчителі використовують як традиційні, так і інноваційні форми, методи та технології навчання. Однак, українські вчителі недостатньо використовують фонетичний та прямий методи, які дуже популярні в американських школах. Інформаційні технології навчання іноземних мов в Україні використовуються переважно для того, щоб покращити якість візуальної та аудіоінформації, на відміну від США, де акцент робиться на спілкуванні в режимі онлайн з носіями мови – учнями з країн, мова яких вивчається.

Результати дослідження навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України дали підстави окреслити *перспективи впровадження американського досвіду навчання іноземних мов для підвищення ефективності іншомовної освіти у загальноосвітніх школах України*: збільшення у змісті навчання обсягу країнознавчого матеріалу; збільшення обсягу навчального часу з іноземної мови в старшій школі; збільшення кількості іноземних мов для вивчення школярами; підвищення ролі вчителя у формуванні змісту навчання іноземних мов; створення системи оцінювання результатів навчання іноземних мов, яка повною мірою відповідає б принципам компетентнісного підходу; урахування американського досвіду щодо ширшого застосування комп'ютерних технологій під час вивчення іноземної мови.

ВИСНОВКИ

У дисертації на основі аналізу автентичних джерел виявлено спільне та відмінне в теорії й практиці навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України, обґрунтовано перспективи використання американського досвіду у вітчизняній іншомовній освіті.

1. Аналіз соціально-історичного контексту розвитку іншомовної освіти в США та Україні, засвідчив, що в Україні, яка має більш давню історію навчання дітей іноземних мов у межах шкільної освіти, починаючи з X століття, зміст та організація іншомовного навчання мали переважно

релігійний характер. У США навчання іноземних мов було зумовлено особливостями колонізації й мало не лише культурно-релігійне значення, а й сприяло зближенню й співробітництву народів, які населяли країну.

Упродовж XVII – XIX ст. розвиток іншомовної освіти в школах США та України характеризували спільні тенденції: вивчення класичних мов; поступове запровадження в шкільну практику вивчення західно-європейських мов і витіснення латинської та давньогрецької. У першій половині XX ст. помітними були відмінності в іншомовній освіті: у США спостерігалось недооцінювання ролі навчання іноземних мов; в Україні на початку XX ст. іноземну мову внесено до навчального плану загальноосвітніх шкіл як обов'язкову навчальну дисципліну. У добу незалежності відбулося зближення концептуальних підходів до іншомовної освіти в США та Україні.

2. Узагальнення наукових підходів до концептуального забезпечення іншомовної освіти в США та Україні виявило спільні характеристики концепцій навчання іноземних мов: зумовленість навчання процесами глобалізації, потребами міжкультурного спілкування, державною освітньою політикою, прагненням до систематичного оновлення його змісту, форм, методів і технологій; підвищена увага до формування міжкультурної компетентності учнів.

До відмінностей у концептуальному забезпеченні іншомовної освіти в США та Україні віднесено: наявність значної кількості різноманітних концепцій іншомовної освіти в США і недооцінювання необхідності створення власних концептуальних напрацювань у цій галузі в Україні.

3. Проведений порівняльний аналіз дає змогу стверджувати, що спільне в іншомовній компетентнісній освіті в США та Україні виявляється на теоретичному рівні: у визначенні сутності компетентнісного підходу, особливостей використання його потенціалу в навчанні іноземних мов; в обґрунтуванні необхідності зміни стилю спілкування учителя й учня в навчальному процесі; у прагненні до використання інтерактивних форм і методів навчання та інформаційних освітніх технологій у компетентнісній іншомовній освіті.

Відмінності в застосуванні компетентнісного підходу до навчання іноземних мов в українських та американських загальноосвітніх школах полягають у такому: а) у США впровадження компетентнісного підходу до вивчення іноземних мов зумовлено переважно внутрішніми чинниками, в Україні – вивченням і запозиченням досвіду розвинених країн світу, зокрема й США; б) американські фахівці обґрунтовують шляхи практичного застосування компетентнісного підходу, вітчизняні науковці віддають перевагу розгляду загальнопедагогічних питань компетентнісного підходу; в) в американській науковій літературі акцент

зроблено на тому, що компетентнісне навчання іноземних мов передбачає оволодіння практичним застосуванням мови в реальній життєвій ситуації; українські дослідники недооцінюють значення соціального контексту.

4. Виокремлено такі напрями порівняльного аналізу практичного досвіду навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України: ефективність іншомовної освіти; зміст навчання іноземних мов; форми, методи та технології іншомовного навчання.

Попри спільні уявлення про сутність ефективного навчання іноземних мов у США звертають увагу не лише на внутрішню ефективність освіти, а й на зовнішню ефективність – на економічний ефект освітньої програми. В Україні розглядають винятково педагогічні аспекти ефективності навчання. Спільною є позиція американських і українських учених стосовно чинників, що зумовлюють ефективність навчання: кваліфікація вчителів іноземної мови та методи навчання.

Щодо методів навчання іноземних мов як чинника забезпечення його ефективності позиції фахівців обох країн збігаються: перевага надається інтерактивним методам, які підвищують пізнавальну активність учня, забезпечують формування мовленнєвої компетентності. Відмінними є підходи до підтвердження ефективності того чи того методу навчання: американські дослідники вважають, що ефективність підтверджується професійним консенсусом, українські фахівці наполягають на необхідності експериментального підтвердження ефективності методу.

5. Виявлено спільне й відмінне в змісті, формах, методах та технологіях навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України. Серед відмінностей, що безпосередньо стосуються змісту освіти, найбільш важливими є такі: а) у США нормативні документи визначають лише цільові орієнтири та взаємопов'язані галузі, які мають бути відображені в навчальних програмах, а самі програми розробляють на рівні штатів, округів і навчальних закладів; в Україні пропонуються затверджені МОН України типові освітні програми з типовими навчальними планами, на основі яких розробляють освітні програми з іноземної мови та робочі навчальні плани шкіл; б) освітні стандарти з іноземних мов у США, на відміну від України, містять стандарти досягнень учнів, представлені як індикатори прогресу. Для загальноосвітніх шкіл США та України характерним є використання традиційних та інноваційних форм, методів і технологій; поширеність аудіолінгвального й аудіовізуального методів, пріоритетність інтерактивних методів та інформаційних технологій навчання.

Найбільш помітними відмінностями в методиках навчання іноземних мов в американських та українських школах є: недостатня увага в Україні до популярних у США фонетичного та прямого методів; незначна кількість шкіл в Україні, де працюють носії мови та реалізуються

програми занурення в іноземну мову; використання в українських школах інформаційних технологій переважно для залучення нової, більш якісної інформації, для організації самостійної роботи, контролю та самоконтролю, водночас у США – переважно для спілкування в режимі онлайн з учнями з країн, мова яких вивчається.

6. Теоретичні ідеї та практичний досвід іншомовної освіти в США дають підстави для використання американського досвіду навчання іноземних мов для модернізації й підвищення ефективності шкільної іншомовної освіти в Україні. Доцільно у визначенні мети навчання іноземних мов зробити акцент на спроможності врахування учнями соціокультурного контексту іншомовного спілкування. Варто збільшити обсяг навчального часу з іноземної мови в старшій школі та кількість іноземних мов. Необхідно повною мірою використовувати потенціал програм обміну та двосторонніх угод між США та Україною.

Проведене дослідження є однією зі спроб порівняльного аналізу теорії й практики навчання іноземних мов школярів у США та Україні й не претендує на вичерпний аналіз проблеми. Предметом подальших наукових розвідок можуть стати більш глибоке вивчення системи оцінювання результатів навчання іноземних мов у США, порівняльно-історичний аналіз іншомовної освіти в двох країнах, організація позанавчальної діяльності з іноземної мови в США та ін.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях

1. Юніна О. Є. Особливості навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України. *Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2013. №11 (270). Ч. 2. С. 62 – 70.
2. Юніна О. Є. Компетентісний підхід як основа процесу навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах України. *Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки*. 2015. № 7 (296). Ч. 2. С. 150 – 156.
3. Юніна О. Є. Освітні технології та методи навчання іноземних мов у сучасній українській школі. *Науковий вісник Донбасу* [електронне наукове фахове видання]. 2019. № 1 – 2 (39 – 40).
4. Юніна О. Є. Особливості змісту іншомовної освіти у загальноосвітніх школах США. *Наукові записки: зб. наук. ст.* Київ : Вид-во Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 146. С. 58 – 69.
5. Юніна О. Є. Использование компьютерных технологий как средства обучения ИЯ студентов ВУЗа. *Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. 2010. №3 (190). С. 93 – 98.

6. Юніна О. Є. Лингвокультурологические особенности английской литературной сказки. *Вісн. Луган. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. 2011. № 17 (228). С. 180 – 184.

Статті в наукових виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз даних

7. Yunina O. Digital tools in foreign language teaching. *Освіта. Інноватика. Практика*: науковий журнал. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2019. Вип. 1 (5). С. 17-22 (**Index Copernicus**).

Праці апробаційного характеру

8. Юніна О.Є. Використання ігор на уроках англійської мови як засобу підвищення пізнавальної активності молодших школярів. *Психолого-педагогічні та соціальні аспекти шкільної дезадаптації на початковому етапі шкільного навчання* : матеріали II регіон. наук.-практ. конф. (Ровеньки, 21 груд. 2006 р.). Луганськ : Альма-матер, 2007. С. 203 – 206.

9. Юніна О.Є. Обзор методик изучения английского языка. *Перший крок у науку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Луганськ : Поліграфресурс, 2010. Т.7. С. 132 – 136.

10. Yunina O. E. Teaching Foreign Languages in Secondary Schools of the USA and Ukraine. *Scientific Youth: Education and Science* : Book of abstracts of the III International Scientific-Practical Internet-Conference. Luhansk, Feb., 18. 2013. Luhansk : SI “LNU”, 2013. P. 111 – 113.

11. Юніна О.Є. Електронні навчальні посібники в системі навчання іноземних мов у середніх загальноосвітніх школах. *Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії* : матеріали IX Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Переяслав-Хмельницький, 30-31 груд., 2015 р.). Переяслав-Хмельницький, 2015. С. 299 –301.

12. Юніна О.Є. Навчання іноземних мов в умовах міжкультурної комунікації *Сучасна філологія: актуальні наукові проблеми та шляхи вирішення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конференція. Одеса, 22-23 квітня 2016. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2016. С.130 –131.

13. Юніна О.Є. Шляхи використання американського досвіду навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах України в умовах міжкультурної комунікації. *Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 11 – 12 листоп. 2016 р.). Львів, 2016. С. 74 – 76.

14. Юніна О.Є. Сучасні американські та українські концепції навчання іноземних мов. *Англійська мова у XXI столітті: спосіб мислення, професійної комунікації та діалогу культур* : матеріали Міжуніверситетського круглого

столу з міжнародною участю (Одеса-Дрогобич, 8 квіт. 2016 р.). Одеса : Національний ун-т «Одеська юридична академія», 2016. С. 186 – 189.

15. Yunina O. E. Peculiarities of teaching foreign languages in American and Ukrainian comprehensive schools. *Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку* : матеріали XXXVIII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (Переяслав-Хмельницький, 14 груд. 2017 р.). Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 38. С. 363 – 365.

16. Юніна О.Є. Застосування нових технологій у навчанні іноземних мов у вищій школі в контексті професійного спілкування. *Сучасні технології в науці та освіті* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (Севеодонецьк, 5-7 берез. 2019 р.). Севеодонецьк, 2019. С.204-205.

17. Юніна О.Є. Сучасні концепції навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США. *Сучасний рух науки* : тези доп. VIII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Дніпро, 3-4 жовт. 2019 р.). Дніпро, 2019. Т.3. С. 676 – 680.

18. Юніна О. Є. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в США. *Перспективи розвитку наукових досліджень у контексті глобалізаційних змін: освіта, політика, економіка, міжкультурна комунікація* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. науковців, викладачів та аспірантів (Севеодонецьк, 6 груд. 2019 р.). Севеодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля. 2019. С. 268 – 270.

19. Юніна О. Є. Критерії ефективності навчання іноземних мов в США в умовах глобалізації. *Сучасні технології в науці та освіті*: матеріали Третьої Міжнар. наук.-практ. конф. (Севеодонецьк, 27–28 лют. 2020 р.). Севеодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. Ч. 2. С. 117 – 119.

АНОТАЦІЇ

Юніна О. Є. Навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах США та України: порівняльний аналіз. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Старобільськ, 2020.

Дисертація є порівняльно-педагогічним дослідженням проблеми навчання іноземних мов в загальноосвітніх школах США та України. У роботі обґрунтовано актуальність, розкрито стан наукової розробленості досліджуваної проблеми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, висвітлено теоретико-методологічні засади, схарактеризовано методи, джерельну базу дисертаційної роботи, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

Визначено історико-педагогічні аспекти навчання іноземних мов у системах шкільної освіти США та України; розкрито сутність сучасних концепцій навчання іноземних мов, виявлено особливості використання компетентнісного підходу як основи процесу навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах двох країн. На основі порівняльного аналізу виявлено загальне та відмінне в змісті, формах, методах, технологіях навчання іноземних мов у загальноосвітніх школах України та США, окреслено перспективи впровадження американського досвіду для підвищення ефективності іншомовної освіти у загально-освітніх школах України.

Ключові слова: навчання іноземних мов, концепції іншомовного навчання, компетентнісний підхід, ефективність іншомовної освіти, зміст навчання, сучасні форми, методи та технології навчання, система оцінювання.

Юнина О. Е. Обучение иностранным языкам в общеобразовательных школах США и Украины: сравнительный анализ. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – общая педагогика и история педагогики. – Государственное учреждение «Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко», Старобельск, 2020.

Диссертация является сравнительно-педагогическим исследованием проблемы обучения иностранным языкам в общеобразовательных школах США и Украины. В работе обоснована актуальность, определены цель, задачи, объект, предмет, освещены теоретико-методологические основы, охарактеризованы методы, источниковая база диссертационной работы, раскрыты научная новизна и практическое значение полученных результатов.

Определены историко-педагогические аспекты обучения иностранным языкам в системах школьного образования США и Украины; раскрыта сущность современных концепций обучения иностранным языкам, выявлены особенности использования компетентностного подхода как основы процесса обучения иностранным языкам в общеобразовательных школах двух стран. На основе сравнительного анализа выявлено общее и отличное в содержании, формах, методах, технологиях обучения иностранным языкам в общеобразовательных школах Украины и США, очерчены перспективы внедрения американского опыта для повышения эффективности иноязычного образования в общеобразовательных школах Украины.

Ключевые слова: обучение иностранным языкам, концепции иноязычного обучения, компетентностный подход, эффективность

иноязычного образования, содержание обучения, современные формы, методы и технологии обучения, система оценки.

Yunina O. E. Teaching foreign languages in secondary schools in the USA and Ukraine: a comparative analysis. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for the Candidate of Pedagogical Sciences Degree in Specialty 13.00.01 – General Pedagogy and History of Pedagogy. – Luhansk Taras Shevchenko National University, Starobilsk, 2020.

The dissertation is a comparative pedagogical study of the problem of teaching foreign languages in secondary schools in the United States and Ukraine. The introduction substantiates the relevance, reveals the state of scientific development of the researched problem, defines the purpose, objectives, object, subject, highlights the theoretical and methodological principles, describes the methods, source base of the dissertation, reveals the scientific novelty and practical significance of the results.

The dissertation considers the historical and pedagogical aspects of teaching foreign languages in the secondary education systems of the United States and Ukraine; the essence of modern concepts of teaching foreign languages is revealed, the peculiarities of using the competence approach as the basis of the process of teaching foreign languages in secondary schools of the two countries are revealed. Based on comparative analysis similarities and differences in content and modern forms, methods, technologies of teaching foreign languages in secondary schools of Ukraine and the United States are opened up.

It is shown that in the United States, regulations define only targets and interrelated areas that should be reflected in the content of education, and curricula in foreign languages are developed at the state, district, and educational level. In Ukraine, standard educational programs with standard curricula approved by the Ministry of Education and Science are offered, which reduces the role of the teacher in shaping the content of education. Educational standards for foreign languages in the United States, in contrast to Ukraine, contain standards of student achievement, presented as indicators of progress. Based on the comparative analysis, the prospects for implementation of the American experience to improve the effectiveness of foreign language education in secondary schools in Ukraine are outlined.

Keywords: foreign language teaching, concepts of foreign language teaching, competency-based approach, the efficiency of foreign language education, the content of education, modern forms, methods and technologies of teaching, assessment system.

Підписано до друку 11.11.2020 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк ризографічний.
умовн. др. арк. 0,9. Тираж 100 прим. Зам. № 09/11-1

Видавець і виготовлювач
ФОП Пронькіна Катерина Володимирівна
Свідоцтво про реєстрацію: ВОО № 959630
вул. Гущенко, буд. 14, м. Лисичанськ, 93113,
т.: (06451) 7-20-20
E-mail.:pronkinakati@gmail.com